

3. Історико-культурний каркас району

Параметр	+	Маштаб(рівень) впливу			
	-	Світовий	Національ ний	Регіона льний	Міс цевий
Історичні факти <i>X – XI</i> тисячоліття до нашої ери. Поява перших поселенців на території району. Період пізнього палеоліту.			+	+	+
<i>VIII – VI тис. до н. е.</i> доба мезоліту. У районі знаходяться пам'ятки кудлаївської та яніславицької культури с. Коник, Омит, Сенчиці				+	+
<i>V – III тис. до н. е.</i> доба неоліту в районі знайдено пам'ятки дніпро – донецької культури с. Нобель, Коник.				+	+
<i>III – II ст. до н. е.</i> словянські племена на території району залишили пам'ятки зарубинецької культури с. Борове, Іванчиці.				+	+
<i>XI – XII ст.</i> Територія району входить до складу Турівського князівства.		+	+	+	+
<i>1158 році</i> перша літописна згадка про Небль(теперішній Нобель)			+	+	+
<i>Середина XII ст.</i> район у складі самостійного Пінського князівства. Небльська волость належить Києво – Печерському монастирю.				+	+
<i>1262 році</i> битва дружини волинського князя Василька із ятвягами при озері Нобель.				+	+
<i>XIII – XVI ст.</i> центром економічного культурного релігійного життя регіону є Нобель				+	+
<i>1449 році</i> перша письмова згадка про с.Серники.			+	+	+

1480 році в історичних джерелах зустрічаються відомості про Погост – Зарічний, теперішнє смт. Зарічне.			+	+	+
1511 році письмова згадка про Морочне.				+	+
1513 році письмова згадка про Неньковичі.				+	+
1527 році похід татарів на Полісся. Пограбування Нобеля				+	+
1596 році територією району пройшли повстанці під проводом Северина Наливайка, до них приєдналися жителі містечка Морочне.			+	+	+
1527 році польська королева Бона Сфорца дарує село Серники мазовецьким шляхтичам Полюхам, початок зародження роду Полуховичів у районі			+	+	+
1565 – 1566рр. нобельська волость входить до складу пінського староства.				+	+
1569 році Люблінська унія утворення федеративної держави Речі Посполитої до складу якої увійшла і територія Зарічненщини.			+	+	+
1648 році військові дії українських козаків під проводом Богдана Хмельницького. Розгромленні маєтки шляхтичів у селах Річиця Погост – Зарічний.				+	+
Друга половина XVII ст. татари знищують містечко Нобель і чоловічий православний монастир у ньому.			+	+	+
1706 році під час Північної війни територією району проходять війська шведського короля Карла XII. Знищено кілька сіл.			+	+	+
Середина XVIII ст. у селах району йде інтенсивне будівництво православних церков. Зокрема найстарішої архітектурної споруди району Різдво – Богородичної церкви с. Муравин.				+	++

<i>Друга половина XVIII ст.</i> Погост – Зарічний належить неньківським шляхтичам Нелюбовичам, століттям раніше із роду котрих народився київський митрополит Йосиф Нелюбович – Тукальський.			+	+	+
1795 році третій поділ Польщі землі району увійшли до складу Пінського повіту Мінської губернії.		+	+	+	+
1802 році імператор Олександр I подарував Погост – Зарічний фельдмаршалу М.Репніну-Волковському		+	+	+	+
1821році неврожай на Поліссі, хліб поріччі Стир сплавляють із Волинської губернії.				+	+
1815році поміщик Терлецький будує церкву у селі Морочне.				+	+
1821році збудовано церкву у селі Серниках				+	+
1831році польське повстання під проводом Тадеуша Костюка переділ власності на Поліссі.			+	+	+
1837році поміщик Скірмунт будує церкву у с. Вичівка.				+	+
Тридцяті роки XIX ст. територією району подорожує польський письменник й етнограф Юзеф Крашевський.				+	+
1861році звільнення від кріпацтва. Біля церкви у Вичівці в пам'ять цієї події висаджено алею із липи і дубів.			+	+	+
1863році польське повстання під проводом Рамуальда Траугутта, один із боїв котрого відбувається в урочищі Свідно неподалік Мутвиці.			+	+	+
1896р. у селах Млинок та Борове із експедицією побував відомий український природодослідник, геолог, в майбутньому академік Павло Тутковський. 1914 – 1918рр. перша світова війна територією районі проходить лінія фронту.				+	+
1913р. у с. Нобель народився відомий білоруський поет Сергій Граховський.				+	+

1915році австро – німецькі війська споруджують фортифікаційну оборонну лінію напрямком Ніговищі – омит – Прикладники – Комори.(збережена до теперішнього часу).			+	+	+
1905р. початок будівництва вузькоколійки сполученням Антонівка – Зарічне.			+	+	+
1921році територія району увійшла до складу пінського повіту Поліського воєводства Польщі. Утворено Вичівську, Морочнівську та Кухотсько – Вільську гміни.		+	+	+	+
1921 –1939роках у складі Польщі. Розгортається класова підпільна протидія владі, з боку як комуністичних осередків так і націоналістичних.			+	+	+
1926 рік села району відвідав білоруський художник, етнограф, фольклорист та археолог Язеп Дроздович. Ним зроблено графічні замальовки краєвидів та мешканців регіону.				+	+
1937році в с. Нобелі проживає польська письменниця Ванда Василевська котра пише роман “ Полум’я на болотах”				+	+
17 вересня 1939році визвольний похід Червоної Армії на Західну Україну й Білорусь. Утворюється Морочненський район Ровенської області Української РСР. Початок колективізації			+	+	+
1940році у Морочному виходить перший номер районної газети “ Червона зірка” редактором котрої був Юхим Тосенко.				+	+
22 червня 1941році початок Великої Вітчизняної війни.		+	+	+	+
Червень – серпень 1941році окупація району фашистами, встановлення “ нової влади”.			+	+	+

Осінь 1941році початок антифашистської боротьби. Створення перших партизанських груп під командуванням Д. Попова та М. Корчева.			+	+	+
1942році розстріл фашистами євреїв в Серниках та Морочному. Початок відправлення молоді до Німеччини.				+	+
1942році Прибуття на територію району партизанського зєднання рівненського підпільного обкому партії.				+	+
21 квітня 1943році У Дібрівську виходить перший номер обласної підпільної газети “ Червоний прапор”.				+	+
Січень 1943році партизанський загін “ За Батьківщину” під командуванням Івана Федорова здійснює бойовий рейд селами району. Звільняють від фашистів райцентр Морочне.				+	+
Жовтень 1943року початок збройних сутичок між червоними партизанами та підрозділами української повстанської армії. Повстанський курінь “ Лайдаки” здійснив марш селами Неньковичі – Мутвиця – Морочне.				+	+
19 серпня 1943року в селі Привітівка проходить партизанська конференція за участю секретарів підпільних обкомів партії Ровенського В. Бегми та Волинського О. Федорова				+	+
Весна 1944року район звільнено від фашистів,початок мобілізації в Червону армію. Відновлення Радянської влади.			+	+	+
1941 – 1945рр. Велика Вітчизняна війна. А. П. Харковець із Кухча та А. І. Боричевський із Серник удостоюються звання Героя Ряданського Союзу.			+	+	+
2 травня 1945 року жителі села Нобель Павло Савич, Іван Криневич та Кирило Криневич беруть участь у штурмі рейхстагу й підняття прапора перемоги.				+	+

Березень 1946році перенесення райцентру із Морочне до Погост – Зарічного, перейменування останнього на Зарічне, відтепер район називається Зарічненським				+	+
15 вересня 1946 році відновлюється вихід районної газети “ Червона Зірка”				+	+
1947році введено в дію місцеву електростанцію. Вперше у Зарічному засвітилася електролампочка		+	+	+	+
Кінець сорокових початок п’ятдесятих , у навколишніх лісах продовжують збройну боротьбу із радянською владою розрізнені загони ОУН. З кожним роком їхній опір слабшає.				+	+
1951 році у с. Ніговищі розпочинає вчителем свою трудову діяльність Гурій Бухало, в майбутньому професор, історик, автор багатьох краєзнавчих досліджень				+	+
50 – ті роки в Зарічному з’являються перші промислові підприємства: лісгоспзаг, міжколгоспбуд, харчокомбінат, побут комбінат, маслозавод.			+	+	+
1959році Зарічне розширює свої межі за рахунок приєднання сіл Муравин, Калець, Старі коні, й віднесено до селищ міського типу. 1963 році Зарічненський район приєднують до Дубровицького.			+	+	+
Середина 60 – х радянська влада на селі запроваджує розукрупнення, на Зарічненщині зникають малі села й хутора. Масово знімаються із обліку й закриваються церкви				+	+
1966році відновлюється Зарічненський район, щоправда деякі села відійшли до сусідніх Володимирецького та Любашівського районів.			+	+	+
1967 році відкривається дорога з твердим покриттям, яка з’єднує Зарічне з Дубровицею.			+	+	+

1967 році у Зарічному стала до ладу електропідстанція, райцентр та навколишні села повністю електрифіковано			+	+	+
1967 році до Зарічного вузькоколієюю від станції Антонівка прибув перший пасажирський поїзд, в майбутньому легендарна ” кукушка”.			+	+	+
1969 році радянський письменник Андрій Дугінець видає роман –дилогію “ Стохід” події котрого відбуваються у довоєнний та воєнний час на території району зокрема в містечку Морочне. Твір художній, але у ньому реалістично показано життя мешканців Полісся.				+	+
Початок семидисятих років в музей народної архітектури та побуту України у м. Київ перевозяться млин – вітряк із с. Морочне та курна хата із с. Серники.			+	+	+
1971 році у Заріченському медучилищі навчається 250 студентів.			+	+	+
1974 році повінь у районі, затоплено села у поймі рік Прип’ять та Стир. Державою розробляється програма меліорації на Поліссі.				+	+
1976 році перші меліоративні загоны прибувають у район				+	+
1976 – 1979роках у районі проходить великомасштабне осушення боліт. Колгоспи отримують сотні гектарів сільгоспугідь.				+	+
1985році Зарічне з Дубровицею з’єднує нова асфальтова дорога. Відкривається міст через Стир між селами Старі Коні й Іванчиці.			+	+	+
1986 році Чорнобильська катастрофа. Район потрапляє в зону екологічного лиха.				+	+
1988 році у с. Борова розпочалася відбудова церкви. Першої в районі після доби атеїстичних гонінь на віруючих.					
1989 році перших пацієнтів прийняла новозбудована центральна районна лікарня.			+	+	+

<i>1 грудня 1991 році</i> більшість жителів району на всеукраїнському референдумі проголосували за незалежність України.			+	+	+
<i>1991 році</i> у церкві с. Муравин звершив богослужіння архієпископ Луцький і Ровенський Варлам. Перший приїзд церковного ієрарх в район за останні шістдесят років.				+	+
<i>1992році</i> на кордоні із Білоруссю в с.Прикладники відкрито пункт прикордонного та митного контролю		+	+	+	+
<i>1993році</i> прикордонні застави відкриваються у селах Морочне, (пізніше перенесена до с.Прикладники) та Неньковичі й Вичівка, район набуває статусу прикордонного.			+	+	+
<i>Осінь 1993році</i> селами району було пронесено чудотворний образ Почаївської ікони Божої Матері.			+	+	+
<i>1995році</i> у районі урочисто відзначено 50 – ту річницю перемоги у Великій Вітчизняній війні.			+	+	+
<i>1996році</i> з благословення священного синоду УПЦ в с. Серники відкрито жіночий монастир.				+	+
<i>Серпень 1996році</i> у с. Нобель проходять торжества з нагоди першої письмової згадки				+	+
<i>1998році</i> виходить збірка: “ Етнокультурна Волинського Полісся і Чорнобильська трагедія” матеріали котрої присвячені Заріченському краю.			+	+	+
<i>1999році</i> в Зарічному відкрито пам’ятник Т. Г. Шевченку.			+	+	+
<i>2000 рік</i> після двохрічної перерви поновлюється випуск районної газети “ Полісся”.				+	+
<i>2001році</i> у Зарічному відкрито пам’ятник ліквідаторам аварії на Чорнобильській АЕС.			+	+	+
<i>2003році</i> Започатковано проведення щорічного фестивалю фольклорної музики “ З бабусиною криниці”				+	+

2003році Започатковано всеукраїнський фестиваль гумору “ Лауреат Нобельської премії”, котрий один раз на два роки проходить у с. Нобель.			+	+	+
2006році друкується науково – краєзнавче видання:“Західне Полісся: історія та культура” присвячене минувшині та сьогоденню Зарічненського району..				+	+
2003році в Зарічному вводиться у дію телевізійна вежа –ретранслятор, для жителів району стають доступні загальноукраїнські телевізійні програми.			+	+	+
2005році в культурному житті району відбувається оригінальна подія, вперше в селі Морочне проходить виставка художників професіоналів з м. Рівного.				+	+
2007році відкрито районний краєзнавчий музей.				+	+
2008році відкрито пам’ятник жертвам Голодомору 1932 –1933рр.			+	+	+
2009році вузькоколійка Антонівка – Зарічне ввійшла до списку семи чудес Рівненської області.			+	+	+